

thucydides

ii 34-37 ¹

¹ визж epitaphica

Καὶ ὅσα μὲν λόγῳ εἶπον ἕκαστοι ἢ μέλλοντες πολεμήσειν ἢ ἐν αὐτῷ ἤδη ὄντες, χαλεπὸν τὴν ἀκρίβειαν αὐτῶν λεχθέντων διαμνημονεύσαι ἦν ἐμοὶ τε ὦν αὐτὸς ἤκουσα καὶ τοῖς ἄλλοθεν ποθεν ἐμοὶ ἀπαγγέλλουσιν· ὡς δ' ἂν ἐδόκουν ἐμοὶ ἕκαστοι περὶ τῶν αἰεὶ παρόντων τὰ δέοντα μάλιστ' εἰπεῖν, ἐχομένῳ ὅτι ἐγγύτατα τῆς ξυμπάσης γνώμης τῶν ἀληθῶς λεχθέντων, οὕτως εἴρηται. τὰ δ' ἔργα τῶν πραχθέντων ἐν τῷ πολέμῳ οὐκ ἐκ τοῦ παρατυχόντος πυνθανόμενος ἤξιῶσα γράφειν, οὐδ' ὡς ἐμοὶ ἐδόκει, ἀλλ' οἷς τε αὐτὸς παρῆν καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ὅσον δυνατὸν ἀκριβείᾳ περὶ ἐκάστου ἐπεξελεθῶν. ἐπιπόνως δὲ ἠύρισκετο, διότι οἱ

platonis Menexenus 236 8

ΣΩ. Ἀσπασίας δὲ

καὶ χθὲς ἠκροώμην περαινούσης ἐπιτάφιον λόγον περὶ αὐτῶν τούτων. ἤκουσε γὰρ ἄπερ σὺ λέγεις, ὅτι μέλλοιεν Ἀθηναῖοι αἰρεῖσθαι τὸν ἐροῦντα· ἔπειτα τὰ μὲν ἐκ τοῦ παραχρῆμά μοι διήει, οἷα δέοι λέγειν, τὰ δὲ πρότερον ἐσκεμμένη, ὅτε μοι δοκεῖ συνετίθει τὸν ἐπιτάφιον λόγον ὃν Περικλῆς εἶπεν, περιλείμματ' ἄττα ἐξ ἐκείνου συγκολλῶσα.....

... ἀλλ' ἄκουε. ἔλεγε γάρ, ὡς ἐγῶμαι, ἀρξαμένη λέγειν ἀπ' αὐτῶν τῶν τεθνεώτων οὕτωςί.

Ἔργῳ μὲν ἡμῖν οἶδε ἔχουσιν τὰ προσήκοντα σφίσι αὐτοῖς, ὦν τυχόντες πορεύονται τὴν εἰμαρμένην πορείαν, προπεμφθέντες κοινῇ μὲν ὑπὸ τῆς πόλεως, ἰδίᾳ δὲ ὑπὸ τῶν οἰκείων· λόγῳ δὲ δὴ τὸν λειπόμενον κόσμον ὃ τε νόμος προστάττει ἀποδοῦναι τοῖς ἀνδράσιν καὶ χρή. ἔργων γὰρ εὖ πραχθέντων λόγῳ καλῶς ῥηθέντι μνήμη καὶ κόσμος τοῖς πράξασιν γίγνεται παρὰ τῶν ἀκουσάντων· δεῖ δὴ τοιούτου τινὸς λόγου ὅστις τοὺς μὲν τετελευτηκότας ἱκανῶς ἐπαινέσεται, τοῖς δὲ ζῶσιν εὐμενῶς παραινέσεται, ἐκγόνοις μὲν καὶ ἀδελφοῖς μιμείσθαι τὴν τῶνδε ἀρετὴν παρακελευόμενος, πατέρας δὲ καὶ μητέρας καὶ εἴ τινες τῶν ἄνωθεν ἔτι προγόνων λείπονται, τούτους δὲ παραμυθούμενος. τίς οὖν ἂν ἡμῖν τοιοῦτος λόγος φανείη; ἢ πόθεν ἂν ὀρθῶς ἀρξάμεθα ἄνδρας ἀγαθοὺς ἐπαινοῦντες, οἱ ζῶντές τε τοὺς ἑαυτῶν ἠΰφραινον δι' ἀρετὴν, καὶ τὴν τελευτὴν ἀντὶ τῆς τῶν ζώντων σωτηρίας ἠλλάξαντο; δοκεῖ μοι χρῆναι κατὰ φύσιν, ὥσπερ ἀγαθοὶ ἐγένοντο, οὕτω καὶ ἐπαινεῖν

Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ χειμῶνι Ἀθηναῖοι τῷ πατρίῳ νόμῳ χρώμενοι δημοσίᾳ ταφὰς ἐποίησαντο ²τῶν ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ πρώτων ἀποθανόντων τρόπῳ τοιῷδε. τὰ μὲν ὅστᾳ προτίθενται τῶν ἀπογενομένων πρότριτα ³σκηνην ποιήσαντες, καὶ ἐπιφέρει τῷ αὐτοῦ ἕκαστος ἦν τι ⁴βούληται· ἐπειδὴν δὲ ἡ ἐκφορὰ ἦ, λάρνακας κυπαρισσίνας ἄγουσιν ἄμαξαι, φυλῆς ἐκάστης μίαν· ἔνεστι δὲ τὰ ὅστᾳ ἦς ἕκαστος ἦν φυλῆς. μία δὲ κλίνη κενὴ φέρεται ἐστρωμένη τῶν ἀφανῶν⁵, οἳ ἂν μὴ εὐρεθῶσιν ἐς ἀναίρεσιν. ξυνεκφέρει⁶ δὲ ὁ βουλόμενος καὶ ἀστῶν καὶ ξένων, καὶ γυναῖκες πάρεισιν αἰ προσήκουσαι⁷ ἐπὶ τὸν τάφον⁸ ὀλοφυρόμεναι. τιθέασιν οὖν ἐς τὸ δημόσιον σῆμα⁹, ὃ ἐστὶν ἐπὶ τοῦ καλλίστου προαστείου τῆς πόλεως, καὶ αἰεὶ¹⁰ ἐν αὐτῷ θάπτουσι τοὺς ἐκ τῶν πολέμων, πλήν γε τοὺς ἐν Μαραθῶνι· ἐκείνων δὲ διαπρεπῆ¹¹ τὴν ἀρετὴν κρίναντες αὐτοῦ¹² καὶ τὸν τάφον ἐποίησαν. ἐπειδὴν δὲ κρύψωσι γῆ, ἀνήρ ἡρημένος ὑπὸ τῆς πόλεως, ὃς ἂν γνώμη τε δοκῆ μὴ ἀξύνετος¹³ εἶναι καὶ ἀξιόσει¹⁴ προήκη, λέγει ἐπ' αὐτοῖς ἔπαινον τὸν πρέποντα· μετὰ δὲ τοῦτο ἀπέρχονται. ὧδε μὲν θάπτουσιν· καὶ διὰ παντὸς τοῦ πολέμου, ὅποτε ξυμβαίη αὐτοῖς, ἐχρῶντο τῷ νόμῳ. ἐπὶ δ' οὖν τοῖς πρώτοις τοῖσδε Περικλῆς ὁ Ξανθίππου ἠρέθη λέγειν. καὶ ἐπειδὴ καιρὸς ἐλάμβανε¹⁵, προελθὼν ἀπὸ τοῦ σήματος ἐπὶ βῆμα ὑψηλὸν πεποιημένον, ὅπως ἀκούοιτο ὡς ἐπὶ πλεῖστον τοῦ ὀμίλου, ἔλεγε τοιάδε.

‘Οἱ μὲν πολλοὶ τῶν ἐνθάδε ἤδη εἰρηκότων ἐπαινοῦσι τὸν προσθέντα τῷ νόμῳ τὸν λόγον τόνδε, ὡς καλὸν¹⁶ ἐπὶ τοῖς ἐκ

² ἔθαψαν

³ три дни по-рано

⁴ ὅτι ἂν

⁵ за безследно изчезналите

⁶ виж речника

⁷ роднини виж речника

⁸ посока - παρεισιν - или място ?

⁹ виж речника

¹⁰ αἰεὶ ἰον.-поет. = αἰεί.

¹¹ особено забележителна виж речника

¹² т.е. на мястото на битката

¹³ литота за **συν-ετός**

¹⁴ виж речника

¹⁵ поетично в прозата е **κατα-λαμβάνω** виж речника

¹⁶ = ὡς καλὸν ὄν

τῶν πολέμων θαπτομένοις ἀγορεύεσθαι αὐτόν. ἐμοὶ δὲ ἀρκοῦν ἂν ἐδόκει¹⁷ εἶναι ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργῳ γενομένων ἔργῳ καὶ δηλοῦσθαι τὰς τιμὰς, οἷα καὶ νῦν περὶ τὸν τάφον τόνδε δημοσίᾳ παρασκευασθέντα ὀράτε, καὶ μὴ ἐν ἐνὶ ἀνδρὶ πολλῶν ἀρετὰς κινδυνεύεσθαι εἶτε καὶ χειρὸν εἰπόντι πιστευθῆναι¹⁸. χαλεπὸν γὰρ τὸ μετρίως¹⁹ εἰπεῖν ἐν ᾧ²⁰ μόλις καὶ ἢ δόκησις τῆς ἀληθείας²¹ βεβαιοῦται. ὅ τε γὰρ ξυνειδῶς καὶ εὐνοῦς ἀκροατῆς τάχ' ἂν τι ἐνδεεστερώς πρὸς ἃ βούλεται τε καὶ ἐπίσταται²² νομίσειε δηλοῦσθαι, ὅ τε ἄπειρος²³ ἔστιν ἃ καὶ πλεονάζεσθαι²⁴, διὰ φθόνον²⁵, εἴ τι ὑπὲρ τὴν αὐτοῦ φύσιν²⁶ ἀκούοι. μέχρι γὰρ τοῦδε ἀνεκτοῖ²⁷ οἱ ἔπαινοί εἰσι περὶ ἑτέρων λεγόμενοι, ἐς ὅσον ἂν καὶ αὐτὸς ἕκαστος οἴηται ἰκανὸς²⁸ εἶναι δρᾶσαί τι ᾧν ἤκουσεν· τῷ δὲ ὑπερβάλλοντι αὐτῶν φθονοῦντες²⁹ ἤδη καὶ ἀπιστοῦσιν. ἐπειδὴ δὲ τοῖς πάλαι οὕτως³⁰ ἐδοκιμάσθη³¹ ταῦτα καλῶς ἔχειν, χρὴ καὶ ἐμὲ ἐπόμενον τῷ νόμῳ πειρᾶσθαι ὑμῶν τῆς ἐκάστου βουλήσεως³² τε καὶ δόξης³³ τυχεῖν³⁴ ὡς ἐπὶ πλεῖστον.

¹⁷ Ἀρξομαι δὲ ἀπὸ τῶν προγόνων πρώτον· δίκαιον γὰρ αὐτοῖς καὶ πρέπον δέ³⁵ ἅμα ἐν τῷ τοιῷδε³⁶ τὴν τιμὴν ταύτην

¹⁷ винаги съм мислел т.е. αὐ с предх. ??

¹⁸ на въздействието от говоренето

¹⁹ както трябва или в рамките на стандарта - ?

²⁰ където , когато, при обстоятелства

²¹ правдоподобие т.е едва можеш да убедиш другите, че говориш истината

²² ξυνειδῶς καὶ εὐνοῦς

²³ opp ξυνειδῶς. т.е. сред слушателите има такива ,които са участвували в битката и намират че думите са твърде слаби , за да предадат това , което е ставало по време на битката , и други – които не са участвували , и намират за преувеличено това ,което се говори

²⁴ (би сметнал че)се преувеличава

²⁵ поради нежелание ?!

²⁶ превъзхождащо зо него самия - *описателно – виж речника*

²⁷ приемлив

²⁸ сигурен способен

²⁹ отказват да приемат

³⁰ така или иначе , щом като веднаж

³¹ считаше за правилно *виж речника*

³² ὑμῶν gen sub на βουλήσεως а не ἐκάστου

³³ βουλησις рационалното , това което желяем δοξα ирационалното , това

което ни се струва изглежда въображаемо - ? или *плеоназъм ? т.е. да удовлетвори вашите очаквания изобщо и в момента*

³⁴ да достигна , сполуча да удовлетвори

τῆς μνήμης δίδοσθαι³⁷. τὴν γὰρ χώραν οἱ αὐτοὶ³⁸ αἰεὶ οἰκοῦντες διαδοχῇ τῶν ἐπιγιγνομένων³⁹ μέχρι τοῦδε ἐλευθέραν δι' ἀρετὴν παρέδοσαν. καὶ ἐκεῖνοί τε ἄξιοι ἐπαίνου καὶ ἔτι μᾶλλον οἱ πατέρες ἡμῶν· κτησάμενοι γὰρ πρὸς οἷς ἐδέξαντο ὅσῃν ἔχομεν ἀρχὴν οὐκ ἀπόνως⁴⁰ ἡμῖν τοῖς νῦν⁴¹ προσκατέλιπον⁴². τὰ δὲ πλείω αὐτῆς⁴³ αὐτοὶ ἡμεῖς οἶδε οἱ νῦν ἔτι ὄντες μάλιστα ἐν τῇ καθεστηκυίᾳ ἡλικίᾳ⁴⁴ ἐπηυξήσαμεν⁴⁵ καὶ τὴν πόλιν τοῖς πᾶσι παρεσκευάσαμεν καὶ ἐς πόλεμον καὶ ἐς εἰρήνην αὐταρκεστάτην⁴⁶. ὦν ἐγὼ τὰ μὲν κατὰ πολέμους ἔργα, οἷς ἕκαστα ἐκτέθη⁴⁷, ἢ εἴ τι αὐτοὶ ἢ οἱ πατέρες ἡμῶν βάρβαρον ἢ Ἑλληνα πολέμιον ἐπιόντα προθύμως ἡμυνάμεθα, μακρηγορεῖν⁴⁸ ἐν⁴⁹ εἰδόσιν οὐ βουλόμενος ἔασω· ἀπὸ δὲ οἴας τε ἐπιτηδεύσεως⁵⁰ ἦλθομεν ἐπ' αὐτὰ⁵¹ καὶ μεθ' οἴας πολιτείας καὶ τρόπων ἐξ οἴων μεγάλα ἐγένετο, ταῦτα δηλώσας πρῶτον εἶμι⁵² καὶ ἐπὶ τὸν τῶνδε ἔπαινον, νομίζων ἐπὶ τε τῷ παρόντι⁵³ οὐκ ἂν ἀπρεπῆ λεχθῆναι αὐτὰ⁵⁴ καὶ τὸν πάντα ὄμιλον καὶ ἀστῶν καὶ ξένων ξύμφορον⁵⁵ εἶναι ἐπακοῦσαι αὐτῶν.

37. Ἐχρώμεθα γὰρ πολιτεία οὐ ζηλούση⁵⁶ τοὺς τῶν πέλας νόμους, παράδειγμα δὲ μᾶλλον αὐτοὶ ὄντες τισὶν ἢ μιμού-

35 καὶδὲ *въвежда нова мисъл*

36 и заедно с това е *πρέπον* *при тези обстоятелства*

37 да бъдат зачетени със споменаването им

38 същите обитавали тази земя – те обитавали тази земя постоянно от край време

39 без прекъсване – като я предавали от поколение на , за **следващото** поколение

40 не щадяха усилия

41 на нас съвременниците

42 оставям в повечето , като придатък към

43 ἀρχῆς

44 улегнала ? възраст *виж речника*

45 αὐξάνω

46 независим

47 които са причина , заслуга за отделните завоевания

48 говоря пространно

49 сред (знаещи)

50 по какъв начин ? *виж речника*

51 ἐπι ταυτην τὴν ἀρχήν -

52 δηλώσω I am going to

53 - в действителност , сега ,

54 τὰ περὶ τῆς ἐπιτηδέσεως λεχθησόμενα

55 на място , уместно

56 μιμέομαι ἔπομαι

μενοι ἑτέρους. καὶ ὄνομα μὲν διὰ τὸ μὴ ἐς⁵⁷ ὀλίγους ἀλλ' ἐς πλείονας οἰκεῖν⁵⁸ δημοκρατία κέκληται· μέτεστι δὲ κατὰ μὲν τοὺς νόμους πρὸς τὰ ἴδια διάφορα⁵⁹ πᾶσι τὸ ἴσον⁶⁰, κατὰ δὲ τὴν ἀξίωσιν, ὡς ἕκαστος ἐν τῷ εὐδοκιμεῖ, οὐκ ἀπὸ μέρους⁶¹ τὸ πλεον⁶² ἐς τὰ κοινὰ ἢ ἀπ' ἀρετῆς προτιμᾶται, οὐδ' αὖ κατὰ πενίαν, ἔχων γέ τι ἀγαθὸν δρᾶσαι τὴν πόλιν, ἀξιώματος⁶³ ἀφανεία κεκώλυται.

ἐλευθέρως δὲ τὰ τε πρὸς τὸ κοινὸν πολιτεύομεν καὶ ἐς τὴν πρὸς ἀλλήλους τῶν καθ' ἡμέραν ἐπιτηδευμάτων ὑποψίαν⁶⁴, οὐ δι' ὀργῆς τὸν πέλας⁶⁵, εἰ καθ' ἡδονὴν τι δρᾶ⁶⁶, ἔχοντες⁶⁷, οὐδὲ ἀζημίους μὲν, λυπηρὰς δὲ τῇ ὄψει ἀχθηδόνας προστιθέμενοι⁶⁸. ἀνεπαχθῶς⁶⁹ δὲ τὰ ἴδια⁷⁰ προσομιλοῦντες⁷¹ τὰ δημόσια διὰ δέος⁷² μάλιστα οὐ παρανομοῦμεν, τῶν τε αἰεὶ⁷³ ἐν ἀρχῇ ὄντων⁷⁴ ἀκροάσει⁷⁵ καὶ τῶν νόμων, καὶ μάλιστα αὐτῶν⁷⁶ ὅσοι τε ἐπ' ὠφελίᾳ τῶν ἀδικουμένων κεῖνται καὶ ὅσοι ἄγραφοι ὄντες αἰσχύνῃ ὁμολογουμένην φέρουσιν.

⁵⁷ **в** интерес на !!! - *ἐς поправяно*

⁵⁸ = διοικέω

⁵⁹ в частните спорове

⁶⁰ всички имат еднакви права и задължения *виж речника*

⁶¹ партията , ценза класата

⁶² μᾶλλον

⁶³ чин , положение

⁶⁴ пренасяма свободата си и в ... т.е свободни сме от подозрения

⁶⁵ съсед

⁶⁶ ако прави това, което му харесва , обича

⁶⁷ **οργίζομαι** **τινι**

⁶⁸ гледаме се на кръв но до съд не стигаме т.е. споровете си ги решаваме в съда

виж речника

⁶⁹ безболезнено , с лекота

⁷⁰ κατὰ τὰ ἴδια

⁷¹ обсъждам , занимавам се *виж речника*

⁷² страх но от закона т.е. страхопочитание

⁷³ непременно , не прекъсващи да се редуват

⁷⁴ магистратите ?

⁷⁵ послушание , подчинение

⁷⁶ сред законите